

ग्रामीण कृषी मौसम सेवा

भारत मौसम विभाग

प्रायोगिक ब्लॉक लेव्हल अग्रोमेट अडव्हायझरी बुलेटिन
(आयएमडी आणि आयसीएआर चा संयुक्त उपक्रम)

हवामानावर आधारीत कृषि सल्ला

दिनांक : 24-03-2026

नागपूर(महाराष्ट्र) मध्ये सावनेर ब्लॉक करा साठी हवामान पूर्वानुमान - वर जारी :2026-03-24 (पुढील पाच दिवसांसाठी सकाळी ८:३० वाजेपर्यंत वैध)

हवामान घटक	2026-03-25	2026-03-26	2026-03-27	2026-03-28	2026-03-29
पर्जन्यमान (मिमी)	0	0	0	0	0
कमाल तापमान (अं.से)	37.2	38.4	40	39.9	39.9
किमान तापमान (अं.से)	23	24	24.5	24.6	24.7
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	40.1	44.7	37.1	36.8	34.4
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	15.2	14	11.8	10.8	11.8
वाऱ्याचा वेग(किमी/तास)	2	4.7	7.1	7.2	4
वाऱ्याची दिशा(अंश)	315	4.4	45	5.7	63.4
मेघाच्छादन (ऑक्ट)	3	2	2	1	0

हवामान सारांश / चेतावणी:

• भारतीय हवामान विभाग, प्रादेशिक हवामान केंद्र, नागपूर च्या अंदाजानुसार, पुढील पाच दिवस दिनांक २५ ते २९ मार्च २०२६ दरम्यान आकाश निरभ्र ते आंशिक ढगाळ राहण्याची अधिक शक्यता वर्तविण्यात आली आहे. • दिनांक २५, २६, २७, २८ व २९ मार्च २०२६ दरम्यान हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता वर्तविण्यात आली आहे. • पुढील ३ दिवसांत कमाल तापमानात २-३ अंश सेल्सिअसने वाढ होईल, त्यानंतर विदर्भ मध्ये कोणताही मोठा बदल होणार नाही. विदर्भ मध्ये पुढील ७ दिवस किमान तापमानात कोणताही मोठा बदल होणार नाही.

कृषि सल्ला:

• परिपक्व अवस्थेतील गहू, मोहरी, जवस आणि इतर रब्बी हंगामातील परिपक्व अवस्थेतील पिकाची कापणी आणि मळणीची कामे करण्याला प्राधान्य द्यावे.

संक्षिप्त संदेश सल्ला:

• परिपक्व अवस्थेतील गहू, मोहरी, जवस आणि इतर रब्बी हंगामातील परिपक्व अवस्थेतील पिकाची कापणी आणि मळणीची कामे करण्याला प्राधान्य द्यावे.

पिक निहाय सल्ला:

पिक	पिक निहाय सल्ला
भुईमूग	• उन्हाळी भुईमूग पिकामध्ये रसशोषक कीड (फुलकिडे, तुडतुडे व मावा) च्या व्यवस्थापनासाठी इमिडाक्लोप्रिड (१७.८% एसएल) २.५ मि.ली., किंवा लॅम्बडा सायहॅलोथ्रिन (५% ईसी) ५ मि.ली. किंवा क्लिनाॅलफॉस (२५% ईसी) १४ मि.ली. १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • पाने पोखरणारी / गुंडाळणारी अळी च्या व्यवस्थापनासाठी डेल्टामेथ्रिन (२.८% ईसी) १२.५ मि.ली. किंवा क्लिनाॅलफॉस (२५% ईसी) २० मि.ली. किंवा लॅम्बडा सायहॅलोथ्रिन (५% ईसी) ५ मि.ली. १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • पाने खाणारी अळीच्या व्यवस्थापनासाठी क्लिनाॅलफॉस (२०% एएफ) १६ मि.ली. किंवा मेथोमिल

पिक	पिक निहाय सल्ला
	४० टक्के एस पी १५ ग्रॅम किंवा फ्लूबेंडामाईड २० टक्के डब्लू जी ६ ग्रॅम १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • हुमणी च्या व्यवस्थापनासाठी कार्बोफ्युरॉन ३ टक्के दाणेदार ३३ कि.ग्रॅ. प्रति हेक्टर जमिनीत मिसळावे.
तीळ	• उन्हाळी तीळ पिकास आवश्यकतेनुसार जमिनीच्या मगदूर प्रमाणे १२-१५ दिवसांनी ओलित करावे. फुलोऱ्यास सुरुवात होतांना व बोंड्या भरताना ताण पडल्यास संरक्षित ओलित द्यावे. ओलित करताना पाणी साचून राहणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
गहू	• परिपक्व अवस्थेतील गहू पिकाची काढणी आणि मळणी ची कामे सुरु ठेवावीत तसेच काढणी व मळणी केलेल्या शेतमालाची सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.

फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला:

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
संत्रा	<p>• सिट्रस सायला किडीच्या व्यवस्थापनासाठी, वनस्पती गोड लिंबाची (कढीपत्ता) झाडे बागेमध्ये किंवा आजूबाजूस असू नये. ही झाडे सायलत किडीसाठी पर्यायी खाद्य आहेत. पिवळ्या चिकट सापळे प्रति एकरी ३० नग किमान १.५ ते २ मीटर उंचीवर लावावेत. (फळे काढणीपर्यंत मासिक अंतराने सापळे बदलावे) प्रत्येक नवतीच्या कालावधीत दोन वेळा परभक्षी कीड माला डेसराजन्सीस ३० अब्ज्या प्रति झाड या प्रमाणे सोडाव्या. थालकिडा, काजमाशी, सिरफोड माशी, टेंपसिया रेडिओटा इ. मित्र किडकांचे संवर्धन करावे. सक्रिय वाढीच्या काळात शक्यतो छाटणी टाळावी कारण यामुळे नवीन नवती येऊन त्यावर किडकांचा प्रादुर्भाव वाढण्याची दाट संभावना असते. संत्राला नवीन नवती आल्यानंतर निंबोळी तेल १०० मि.ली. प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणात मिसळून पंधरा दिवसांच्या अंतराने दोन फवारण्या कराव्यात. या किडींचा प्रादुर्भावास अडथळा निर्माण करण्यासाठी थायोमेटॉक्सम २५ डब्ल्यूजी @ ३ ग्रॅम किंवा डायमेटोएट ३० ईसी @ २० मि.ली. किंवा इमिडाक्लोप्रिड १७.८ एसएल @ ५ मि.ली. प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. गरज भासल्यास वरील पैकी कोणत्याही कीटकनाशकाची दुसरी फवारणी १५ दिवसांनी आलटून पालटून करावी. • पाने पोखरणान्या अळीचे व्यवस्थापनासाठी, रोपवाटीकेतील किंवा लहान झाडावरील किडग्रस्त पाने तोडून त्याचा बंदोबस्त करावा, ही क्रिया फक्त पावसाळ्यातच करावी. नवीन पालवी फुटते वेळी ही क्रिया करू नये. नत्रयुक्त खतांचा अतिरीक्त वापर टाळावा. कार्बोफ्युरॉन ३ जी ५० किलो/हेक्टर या प्रमाणात जमिनीत द्यावे. नवतीच्या तसेच कळी फुटण्याच्या अवस्थेत सदर किडींचा प्रादुर्भावास अडथळा निर्माण करण्यासाठी निंबोळी तेल १०० मि.ली. अधिक १० ग्रॅम डिटर्जेंट पावडर दहा लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी किंवा थायामेटॉक्सम २५ डब्ल्यूजी @ ३ ग्रॅम किंवा इमिडाक्लोप्रिड १७.८ एसएल @ ५ मि.ली. प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • संत्रा व मोसंबी पिकास ठिबक सिंचन पद्धतीद्वारे १ ते ४ वर्ष वयाच्या झाडाला १२ ते ५३ लिटर पाणी, ५ ते ७ वर्ष वयाच्या झाडाला ७८ ते १२७ लिटर पाणी व ८ वर्षावरील झाडांना १४५ ते १८० लिटर पाणी प्रती झाड प्रती दिवस या प्रमाणात द्यावे. • तापमानातील संभाव्य वाढ लक्षात घेता फळबागेस जमिनीच्या प्रकारानुसार ७ ते १० दिवसांच्या अंतराने दुहेरी आळे पद्धतीने किंवा चौकोनी आळे पद्धतीने पाणी द्यावे. तसेच जमिनीमध्ये ओलावा टिकून राहण्यासाठी व बाष्पीभवनाचा दर कमी राहण्यासाठी झाडांच्या आवळ्यामध्ये आच्छादनांचा वापर करावा. • संत्रा झाडाच्या खुंटामधून डिंकाचा स्त्राव दिसून आल्यास असा डिंक तीक्ष्ण चाकूने खरडून टाकावा व ती जागा पोटॅशियम परमॅंग्रेट १० ग्राम प्रती १ लिटर पाणी या प्रमाणात केलेल्या द्रावणाने धुवावे व त्या ठिकाणी मेफेनोक्सम एमझेड ६८ (मेटालाक्झेल एम ४ % + मॅन्कोझेब ६४ % डब्ल्यूपी) या आम्लाची पेस्ट लावावी. • मेफेनोक्सम एमझेड ६८ @ २.५० ग्राम प्रती लिटर पाणी किंवा फोसेटॉल- एल @ २.५० ग्राम प्रती लिटर पाणी या प्रमाणात मिसळून फवारणी करावी. • झाडाच्या बुंध्याला ६० सेंमी उंचीपर्यंत ब्रश च्या सहाय्याने बोर्डो पेस्ट लावावी. • आंबिया बहारातील फळ गळ टाळण्यासाठी २-४- डी १.५ ग्राम आणि १ किलो युरिया १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • तापमानातील वाढ (३५ ते ४० अंश सेल्सियस) लक्षात घेता २-४ डी १.५ ग्राम आणि पोटॅशियम नायट्रेट १ किलो १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.</p>
टोमॅटो	<p>• टोमॅटो पिकास ८ ते १० दिवसांच्या अंतराने ओलीत करावे. जमिनीच्या मगदुराप्रमाणे दोन ओलीतातील अंतर कमी जास्त करावे. पिक स्वच्छ राहण्यासाठी निंदनी करून घ्यावी. आवश्यक असलेल्या झाडांना काठीचा आधार द्यावा. • टोमॅटो पिकामध्ये नागअळी, मावा, फुलकिडे, पांढरी माशी व फळे पोखरणान्या अळीने आर्थिक नुकसान पातळी गाठली असल्यास व्यवस्थापनासाठी सायन्टानिलिप्रोल १०.२६ ओडी १८.० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी.</p>
आंबा	<p>• आंब्याच्या झाडावर तुडतुडे किडीचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास व आर्थिक नुकसान पातळी गाठत असल्यास व्यवस्थापनासाठी बुप्रोफेझीन २५ % SC १० मिली किंवा डेल्टामेथ्रीन २.८ % EC ५ मिली किंवा इमिडाक्लोप्रिड १७.८ % प्रवाही ४ मिली किंवा लॅंबडा सायहॅलोथ्रिन ५ % प्रवाही ५ मिली किंवा</p>

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
	डायमेट्रोएट ३० % प्रवाही १६.५ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून हे द्रावण खोडावर, फांद्यावर, शेंड्यावर आणि मोहोरावर फवारावे. • आंब्याच्या झाडावर फुलोरा अवस्थेत भुरी रोगाची लक्षणे दिसून आल्यास व्यवस्थापनासाठी पाण्यात मिसळणारे गंधक ८० % डब्ल्यूपी ३० ग्राम किंवा टेट्राकोनाझोल ३.८ % प्रवाही १२.५ मिली किंवा हेक्झाकोनाझोल ५ % प्रवाही १० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
टरबूज	• टरबूज पिकास लागवडीनंतर ३० दिवसांनी नत्राचा उर्वरित नत्राचा हप्ता (४० किलो नत्र प्रती हेक्टर) द्यावा. • पिक स्वच्छ व निरोगी राहण्यासाठी निंदनी करावी तसेच फळ धारणा झाल्यानंतर वेली वरील फळे हि गवत किंवा पाला पाचोळ्याच्या सहाय्याने झाकून टाकावी.
खरबूज	• खरबूज पिकास लागवडीनंतर ३० दिवसांनी नत्राचा उर्वरित नत्राचा हप्ता (४० किलो नत्र प्रती हेक्टर) द्यावा. • पिक स्वच्छ व निरोगी राहण्यासाठी निंदनी करावी तसेच फळ धारणा झाल्यानंतर वेली वरील फळे हि गवत किंवा पाला पाचोळ्याच्या सहाय्याने झाकून टाकावी.
मिरची	• मिरची पिकामध्ये फुलकिडे, फळे पोखरणारी अळी व तंबाखूची पाने खाणारी अळीने आर्थिक नुकसान पातळी असल्यास सायन्ट्रानिलिप्रोल १०.२६ ओडी १२.० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.

पशुधन विषयक निहाय सल्ला:

पशुधन विषयक	पशुधन विषयक निहाय सल्ला
गाय	• जनावरांचे उष्णतेपासून संरक्षण करण्यासाठी जनावरांना शेड किंवा गोठ्यात ठेवावे. जनावरांना स्वच्छ आणि थंड पाण्याची सोय करावी. ज्या शेतकऱ्यांनी बरसीम या चारा पिकाची लागवड केली असेल त्यांनी, प्रत्येक कापणीनंतर योग्य वाढ आणि चान्याच्या जास्त उत्पादनासाठी प्रती हेक्टर १० किलो नत्र उभ्या पिकात द्यावे. पशुवैद्यकीय अधिकाऱ्याच्या सल्ल्याच्या मदतीने जनावरांना जंत नाशकाची मात्रा/लस द्यावी.
म्हैस	• जनावरांना पिण्यासाठी स्वच्छ व थंड पाण्याची व्यवस्था करावी व सावलीमध्ये निवाऱ्याची व्यवस्था करावी. जनावरांकडून (उदा. बैल) सकाळी ११ ते दुपारी ०४ वाजता दरम्यान काम करणे टाळावे. गोठ्यातील तापमान गोठ्याचे शेड ला पांढरा रंग द्यावा. शक्य असल्यास शेड मध्ये पाण्याचा फवारा व फोगर्स चा लावावे. जास्त उष्णतेच्या काळात जनावरांच्या अंगावर पाणी फवारावे. जनावरांच्या आहारात हिरवा चारा, प्रथिने, खनिज मिश्रण व मिठाचा समावेश करावा.